
BUTLLETÍ

DE L'ASSOCIACIÓ PROTECTORA DE L'ENSENYANÇA CATALANA

ANY V

Barcelona, desembre de 1921

NÚM. 9

SUMARI

	Pàgs.		Pàgs.
Un plet. Les noves escoles	137	Constitució d'una Comissió Delegada a	
Un apostolat, <i>per R.</i>	139	Palmarito de Cauto (Cuba)	147
Crònica de la Protectora; novembre.		Comissió Delegada de Vilavert.	150
Consell general extraordinari	140	Comissió Delegada de Berga	151
Acords de la sessió del dia 21	140	Noves.	152
Una oferta, <i>per Antoni de P. Aleu</i>	146		

UN PLET

LES NOVES ESCOLES

Es indubtable que d'uns anys ençà s'accentua un estat de confiança envers els homes de les nostres institucions de govern més genuïnes. Sobre molts problemes fonamentals en què existeix un ben entès tàcit ningú no s'atura a fer consideracions, segur tothom que els homes a qui estan confiats els han de resoldre amb seny i encert. Així un afer de tanta trascendència com el destí dels edificis escolars que construeix la ciutat pot ésser remogut temps i temps sense que es desvetlli cap temor ni cap veu s'aixequi a expressar recels ni donar consells sobre la solució netament catalana que ha de tenir.

Mes avui, darrera d'un acte esmentat pels diaris no fa gaire, darrera algunes insinuacions que semblen ésser llençades per sondejar o preparar l'ambient s'ha suscitat una alarma que obliga a intervenir en la qüestió fins a despit de la confiança pels nostres homes i institucions que no voldríem perdre mai.

Potser no es dubta que els organismes tècnics de l'Ajuntament i els representants populars que els dirigeixen han estudiat aquest problema en tots els seus detalls i s'han fet tota mena de consideracions sobre les conseqüències de cada una de les posicions a adoptar, mes per algunes coses que es revelen es tem amb molt fonament, que potser no han tingut en compte

o no han considerat degudament, com aquesta mena de problemes barcelonins sobrepassen l'esfera de la ciutat i resulten catalans per essència i afecten per tant a la vida total de Catalunya. No voldríem referir-nos a detalls sobre la manera com es treballa avui el destí dels edificis escolars nous ni a maneigs de la política general que algú vol imposar a Catalunya. Més aviat els temors d'aquest oblit tan greu els voldríem atribuir a una certa «especificitat» que hom descobreix entre els elements nacionalistes del nostre Ajuntament, provocada potser no per aquell barcelonisme que vol ésser el primer en tota acció catalana—perquè vol assumir la responsabilitat d'informar la vida a tot Catalunya—sinó per un altre, que arribaríem a titllar d'exclusivista, que vol oblidar per la ciutat, la Catalunya secular del plans i les muntanyes, nodrissa al fi i al cap de la ciutat mateixa i de tot el que la terra sosté.

Dins el credo nacionalista i en aquest moments de renovació espiritual, és absurd creure que es pot fer una acció d'esperit, sigui on es vulgui que no resulti total. No hi ha parts en el cos nacionalista: tot ressona per tot. Però, demés, cal tenir en compte fets evidents de la Història i de la Geografia, en virtut dels quals la ciutat gravita d'una manera tan enorme, tan mancada de contrapès, dins de Catalunya, que ella sola, només pel fet de la seva massa, resulta el veritable govern i la norma fatal de tota la resta.

Per això és greu que es consideri un problema de tanta transcendència com el de les noves escoles només amb ulls de barceloní.

De fet es va a assentar la directriu de tota la vida pedagògica de Catalunya, i, per això nosaltres creiem que la qüestió de les escoles de Barcelona només es pot tractar, si les dificultats per una bona solució sorgeixen, que elevant-lo a la categoria de problema nacional, i, per tant, la seva deliberació no pot fer-se sense la deguda solemnitat. Aleshores, indiscutiblement, organismes de tanta representació i de competència innegable com són el Consell de Pedagogia i l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana han d'ésser cridats i escoltats.

Nosaltres, sense ésser tècnics en la qüestió creiem que l'Ajuntament de Barcelona no hauria de defugir la presentació clara i oberta del problema d'utilització dels nous edificis escolars, sinó que hauria de voler la glòria d'iniciar amb ell una política de nacionalisme pedagògic, per on, en definitiva, s'hauran de trobar els camins de la restauració de Catalunya.

UN APOSTOLAT

Cada dia que passa estem més convençuts que l'obra de la ensenyança catalana és la més essencialment prèvia a la definitiva solució del nostre plet nacional.

Una completa nacionalització de les consciències per la pràctica constant de la nostra llengua, pel coneixement de la nostra Història i de la nostra Geografia, i per la centralització en un fort interès per les nostres coses de tot el treball de captació de coneixements i de creació d'una cultura elemental: això és el que dona l'ensenyança catalana; això, i la formació i enrobustiment de les virtuts cíviques, posant d'acord el sentiment individual amb el sentiment i les nobles necessitats de la col·lectivitat; i disposant els esperits a totes les abnegacions, grans i petites.

Aquestes qualitats, reunides en els infants d'avui, que seran els joves de ben aviat, són la millor o potser la única esperança del demà.

Això és ben entenedor i no prejutja cap altre ideal; això ho poden pensar i creure tant els homes de la dreta com els de l'esquerra; tan els partidaris de les solucions harmòniques, com els que optarien per un tractament quirúrgic.

Per això a la Protectora hi cap tothom. Però encara no hi és tothom que hi hauria d'ésser. Són molts els bons catalans que figuren en els cens de les diverses col·lectivitats polítiques d'essència nacionalista i encara no estan inscrits als rengles de la Protectora. I la major part d'ells no hi són, no per un desviament voluntari, no per manca de simpatia i per desconeixement de la nostra obra, sinó perquè no han trobat al seu pas l'ocasió de fer aquest acte tan simple que és omplir i signar una proposta d'admissió. La complexitat de la vida, sobretot als grans centres de població, manté de vegades la gent allunyada d'actuacions que li mereixen, tota l'adhessió sentimental i així hi ha qui necessita per a aportar una col·laboració que altrament ell mateix aniria a oferir, l'excitació o l'exemple del conegut o de l'amic.

Cal tenir-ho molt present això, perquè amb una actuació personal insistent de cada soci en el camp de les seves particulars relacions, la creixença de la Protectora que avui ja és bastant ràpida s'acceleraria fins a fer-ne el que nosaltres desitgem que sigui: una col·lectivitat forta per la seva poixança econòmica, i per l'autoritat moral que un nombre considera-

ble de socis, amb tota la diversitat de la llur procedència política, li donaria.

I això no fora difícil d'aconseguir; només que cada soci, durant un any en presentés un altre, cada any es doblaria el nostre contingent; i dintre pocs anys, en lloc de comptar-nos per mils com ara, ens comptàriem per desenes i per centenes de mils.

Allavors serien possibles moltes coses que ara tots considerem de necessitat inajornable però que ningú pot fer: nosaltres per manca de medis econòmics i les Corporacions oficials populars per manca d'una llibertat legal d'acció.

Cal doncs proposar als nostres socis actuals aquest apostolat. Mentre la Protectora com a col·lectivitat actua cada dia amb més fermesa i amplitud pel foment i propagació de l'ensenyança catalana, cada soci—sense abandonar la propaganda de les nostres solucions—cal que emprengui pel seu cantó una acció individual destinada a aportar a la Associació cada dia nous elements i amb ells la força necessària perquè pugui complir abastament els fins que per la salvació de Catalunya s'ha proposat.

R.

CRÒNICA DE LA PROTECTORA

MES DE NOVEMBRE

CONSELL GENERAL EXTRAORDINARI

El dia primer de novembre es va celebrar en la Sala d'Actes del Centre Excursionista de Catalunya, el Consell General extraordinari, el qual era destinat a la presentació i discussió del Projecte d'Estatuts elaborat per la Ponència formada pels Srs. N'Albert Bastardas, En Pere Corominas, En Santiago Andreu, N'Antoni Salvador i En Frederic Culi i Verdaguer.

Després de llegida l'acta del Consell General anterior es donà lectura del Projecte d'Estatuts aprovant-se totalment amb lleugeres esmenes dels Srs. Puig i Sais, Parunella, Pujol Monfort i Sr. Culi i Verdaguer en nom de la Ponència.

Quedà doncs aprovat el Projecte d'Estatuts, acordant-se fer els tràmits necessaris per a la seva legalització.

ACORDS DE LA SESSIÓ DEL DIA 21

El dia 21 de novembre, sota la presidència del Sr. En Manuel Folguera i Duran, comença la sessió a dos quarts de set en punt.

Són llegides i aprovades sense esmena les Actes del Consell Directiu anterior i del Consell General Extraordinari celebrat el dia 1 de novembre.

Com siga que en aquest darrer hi foren aprovats els nous Estatuts s'acorda cursar-los al Govern Civil per a la legalització i encarregar a la Comissió Editorial la seva publicació tantost estiguin aprovats.

S'agraeix el donatiu de 3'80, remesa del periòdic «L'Estevet», de Barcelona encàrrec del soci Sr. L. Blanch, de l'Havana.

Són admesos els socis següents col·lectius: «Germanor Catalanista» de *Barcelona*, i Centre Moral Instructiu de *Vilavert*; i els següents socis individuals: Josep O. Borràs Quintana, Antònia Casas-Briz de Vallès, Francesc Corts i Castany, Manuel Egoscue, Marian Martí, Francesc Pujols i Morgades, Jaume Ribera, Tomàs Roig i Llop, Josep Serra i Pla, Francesc Serra i Rabert, de *Barcelona*; Joan Recasens, del *Poble Nou*; Josep Augerri, Domènec Garreta Tasibó, Joan Sauret García, Manuel Villamajó Monte, de *Balaguer*; Ròmul Gabarró i García, d'*Igualada*; Magi Abelló Gallofré, Josep Alsina, Joan Calvet, Martí Gallofré, Ferran Grau i Cabré, Ignasi de Llorens Mauri, Emili Olena, Josep M. Panadés, prev., Joaquim Rossell, Pere Rossell, Florenci Sans, de *Vilavert*; Eugeni Gispert, de *La Bisbal*; Antoni Sanvicente Massier, de *Sabadell*; Secundí Sabaté, Francesc Duart-Cavallé, Joan Berengué, Miquel Vergés, Joan Benet Piñana, de *Tortosa*; Joan Baliu i Canyelles, Bonaventura Curtiada Ferrer, Joan Deàs i Tuimil, Josepa Feliu de Deàs, Dolors Feliu de Riambau, Amèrica Gorina de Pla, Martí López Massó, Jaume Martí Vidal, Joan Olivella Gumà, Joan Olivella i Soler, Joan Olivella Vázquez, Manuel Olivella Vázquez, Josep Parellada Mitjans, Josep Pla Novellas, Esteve Pla Novellas, Cristòfol Riambau Artigas, Gertrudis Riambau Feliu, Ramon Riambau Feliu, Carme Vázquez d'Olivella, Antoni Ventura Canal, de *Palmarito de Cauto* (Cuba).

Tenint en compte que al poble de Vilavert hi ha nombre suficient de socis per a constituir la Comissió Delegada, s'acorda pregar al Sr. En Joaquim Rossell, que és el que ha presentat els altres socis, faci les gestions necessàries per a constituir-la.

Els nous associats de Palmarito de Cauto han remès ja l'Acta de constitució de la Comissió Delegada acabada de constituir, havent aquest efusiu document produït vera delectació en els Consellers per quant demostra els enlairats sentiments de confraternitat nacional que l'obra de la Protectora desperta als catalans de llunyes terres.

Segons es desprèn de l'Acta, ha estat elegida la seva Junta Directiva, com segueix: President, Joan Olivella i Soler; Tresorer, Joan Deàs i Tuimil; Secretari, Antoni Ventura i Canal; Vocals, Josep Pla Novellas, i Joan Baliu Canyelles.

Comunica també aquesta Comissió Delegada que en la primera de ses reunions fou recaptada la quantitat de 25 dòlars amb caràcter de donatiu extraordinari trametent-lo juntament amb l'Acte.

El Consell acorda fer constar en acte el goig que sent per tant valuosa adhesió, ratificar la constitució de la nova Comissió Delegada i els nomenaments de sa Junta Directiva, i agrair efusivament la tramesa del donatiu, acordant-se aplicar-lo al IX Concurs Nacional d'Història de Catalunya que s'ha de celebrar l'any immediat. Demés acorda el Consell saludar efusivament el President del Grup Nacionalista Radical de Santiago de Cuba, En Salvador Carbonell, per sa lloable intervenció en la creació del nou organisme delegat de l'Illa de Cuba.

La Comissió Editorial comunica que, tenint en compte la proposta de la Sra. Na Narcisa Freixas, estima convenient l'adquisició d'un cert nombre de volums de les «Cançons per Infants» que actualment està reimprimint, per a destinar-los a premis en els exàmens i concursos.

La Comissió Delegada de Balaguer, comunica la seva nova Junta que ha quedat constituïda com segueix: President, Francesc Porta i Subies; Tresorer, F. Xavier Rubies; Secretari, Joan Sauret i García; ratificant-se els dits nomenaments. Demés comunica sobre assumptes de tràmit.

La Comissió Delegada de Girona tramet una comunicació oficial del Claustre de l'Escola Normal de Mestres d'aquella ciutat en la qual es proposa per a la càtedra de Gramàtica Catalana de la mateixa (vacant pel trasllat de la senyoreta Canals a Mallorca) la Srta. Na Carme Julià i Iglésies, acceptant-se la designació i acordant-se cursar son nomenament i comunicar-lo a la Direcció de la referida Normal. Acompanya també la llista d'inscrits a la Càtedra de Gramàtica Catalana de Mestres que pugen a 37, i, responnent a una consulta feta prèviament, manifesta que en el Seminari de Girona no hi ha establert l'ensenyament de la nostra parla. El Consell creu avinent, tenint això en compte, dirigir-se al Vicari Capítular de Girona sol·licitant que s'instauri en el Seminari l'ensenyança del català com se fa en els de Tarragona, Solsona, Lleyda i Palma de Mallorca.

La Comissió Delegada d'Igualada contesta a una demanda que se li va fer en sentit informatiu a propòsit d'una sol·licitud de subvenció; la de Belcaire d'Urgell manifesta haver-hi donat una brillant conferència pedagògica el senyor En Fermí Palau; la de Mallorca comunica sobre assumptes de tràmit; la de Lleyda dóna compte d'estar inaugurades les classes de Gramàtica a les Normals i d'haver-se ajornat fins a la primavera el Concurs de Lectura i Escriptura convocat a Borges Blanques, recomanant demés un lot de llibres a una Escola de Cornellà de Terri quan ho sol·liciti; la de Vich relaciona no haver-hi classes de Gramàtica Catalana en el Seminari de dita població acordant-se endreçar a l'il·lustríssim Sr. Bisbe de la Diòcesis una sol·licitud preguntant que sia esmenada aquesta

omissió, fent-la extensiva demés als de Barcelona, Seu d'Urgell i Tortosa els quals seminaris es troben en igual cas.

La Comissió Delegada de Santiago de Cuba envia les quotes fins al mes de juliol d'enguany i un donatiu de dolars 46.82, que és acollit amb profunda gratitud; la de Montevideo envia per mitjà del seu Tresorer Sr. En Pere Rafecas (la visita del qual es rebé oportunament) la quantitat de 998 pessetes import de les quotes fins al 30 de setembre; i la d'Iquique comunica sobre assumptes de tràmit.

Es reben de la Srta. Agna Canalias un certificat dels exàmens de les alumnes de la Càtedra de Gramàtica Catalana de l'Escola Normal de Girona i del Sr. En Manuel Galés les llistes dels alumnes matriculats en les classes de català de les dues Normals de Tarragona, figurant-n'hi 14 en cada una d'elles.

Demés tramet el Sr. Galés un Programa de lliçons per a dites càtedres que el Consell passa per a son estudi a la Comissió Tècnica.

Es dona compte del nombre d'alumnes matriculats a les classes de català en les Normals de Barcelona, essent 8 a la de Mestres i 23 a la de Mestresses i d'una afectuosa carta del Sra. En Joan Capó, de Mallorca, en la qual mostra son interès per l'instauració de càtedres de llengua catalana (en sa variant mallorquina) a les Normals balears. Demés envia el Sr. Capó un exemplar del seu llibret de lectura, «Flors de Mallorca» que és vivament agraït.

La presidència posa a la consideració del Consell una informació publicada per «La Veu de Catalunya» en sa edició del dia 14, en la qual s'hi exposa la solució proposada al Ministre de Instrucció Pública sobre el Grup escolar Baixeras, amb motiu de la visita al mateix, la qual solució consisteix a constituir el nou Grup com una escola pràctica annexa a la Normal de Mestres de Barcelona. I com siga que el Consell estima aquesta solució altament nociva per al caràcter catalanesc del referit Grup, tenint en compte el temperament centralista que predomina en la direcció de la referida Normal, única on han posat dificultats a la càtedra de Gramàtica Catalana costejada per la Protectora obligant-nos a donar-la en un local extern, s'acorda dirigir-se novament a la Presidència de la Comissió de Cultura parlant-li respectuosament els justificats de la Protectora davant d'una tan lamentable orientació.

Es reben comunicacions: de les Escoles de l'Ateneu Democràcia del Districte VII convidant al repartiment de premis, al qual va assistir el Tècnic Assessor Sr. En Pau Romeva; d'un alumne sol·licitant subvenció per assistir gratuïtament a l'Escola Mossèn Cinto (que passa a la Comissió Tècnica); de l'Escola Parroquial Catalana de Santa Maria del Camí demanant una subvenció (que passa també a la mateixa Comissió); de les Escoles Catalanes del Districte II comunicant que han admès a la nostra indicació un alumne gratuït; de les Escoles Catalanes Gratuïtes del Districte III, demanant llibres per a la seva Biblioteca

Escolar (que són concedits) i comunicant que amb motiu de la visita a la dita Escola dels Srs. Mimó i Muntal, President i Tresorer de la Comissió Delegada de l'Havana, ha fet present d'unes labors de les seves alumnes; de les Escoles Catalanes Verdaguer demanant augment de subvenció (la qual petició passa a la Comissió Tècnica); de l'Escola Catalana de Navarres agraïnt l'acord de subvenció; del mestre de l'Escola oficial de Torroella de Montgrí demanant llibres per a una Biblioteca Escola (que li són concedits); de l'Escola Choral Martinenca convidant al repartiment de premis de son Concurs de Lectura i Escriptura Catalanes, en la qual intervingueren com a Jurat en nom de la Protectora els senyors En Pau Romeva, En Miquel Guinart i N'Enric Gibert, assistint al referit acte el Dr. En Josep Riera i Puntí, i un projecte dels Cursets de Llengua Catalana que organitza «Nostra Parla.»

Tenint en compte la decisiva influència que sobre la catalanització de les ensenyances en els establiments no oficials, pot exercir la intervenció dels pares dels alumnes s'acorda dirigir a tots els socis una comunicació excitant-los a exercir la dita influència, individualment o col·lectivament, podent comptar amb la cooperació de la Protectora sempre que que sia sol·licitada i es consideri pertinent, pregant-los demés que omplin unes fulles impreses que se'ls acompanyen en la qual consten les Escoles on assisteixen sos fills o patrocinats i les classes d'ensenyament que s'hi donen amb caràcter catalanesc, per a formar, a base de la dita informació una estadística dels nuclis docents favorables i adversos a l'obra de nostra Associació.

Es llegeixen altres comunicacions: de Mn. Joaquim Pla, de Girona, referent a obres de text; dels diputats de la Mancomunitat, Srs. En Jaume Bofill i Matas i En Pere Mias, refermant sa adhesió a les nostres tasques; del Conseller Sr. En Miquel Duran i Tortajada oferint-se en el seu nou càrrec de Director de «La Publicidad»; del Sr. N'Alvar Celma de Tortosa, corresponent a una informació local demanada; dels Srs. N'Antoni Colomer i Tutau i En Romà Sol agraïnt el condol que se'ls va dirigir de doloroses pèrdues de família; de la Srta. Na Mercè Vila i Raventós oferint exemplars d'un llibre de poesies seu (passant-se la dita petició a la Comissió Tècnica); del generós patrici català, resident a Buenos Aires, Antoni de P. Aleu, que ha enviat l'ofrena de cinc centes pessetes per a servir de base a la convocatòria d'un Concurs per a premiar un llibre contenint 50 Biografies sintètiques de catalans assenyalats o narracions de fets històrics remarcables o monografies de monuments nacionals, indicant demés que contribuirà a la seva publicació amb un donatiu complementari de mil pessetes acordant-se regradar-li efusivament l'oferiment acceptant-lo en principi i passant l'ofrena a les Comissions Tècnica i Editorial per a dictaminar sobre la millor forma de procedir a la seva excepció.

La Sra. Presidenta de la Comissió de Dames Sra. Bonnemaison presenta

una moció sobre la conveniència de facilitar un «camp d'esports» per als jocs dels infants de les Escoles Catalanes, aprovant-se en principi i encomanant-se a la dita Comissió de Dames l'estudi i proposta ordenada de tan lloable iniciativa.

Altres comunicacions: del Comitè d'Acció Catalana, de Buenos Aires, amb referència als treballs de confecció de la Bandera destinada a la Mancomunitat de Catalunya; del «Centre Excursionista de Catalunya» cedint el local per al Consell General extraordinari del primer de novembre que és corresposta amb regreïament; del mateix «Centre» convidant a la seva Sessió Inaugural de Curs a la qual assistí el Conseller En Joan B. Alà; de la «Joventut Nacionalista» de Berga comunicant les gestions que realitza per a constituir la Comissió Delegada de la dita població; de l'«Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona» agraint l'ajornament del Consell General amb motiu de la Festa Inaugural; del Consistori dels «Jocs Florals» i de la «Unió Catalanista» convidant a les seves Junes Generals; de «Nostra Parla» demanant llibres per al Concurs infantil de Lectura celebrador a València (que són concedits); i del II Congrés Aragonesista i de l'«Ateneu Enciclopèdic Popular» convidant als respectius actes inaugurals.

S'acorda felicitar el Mestre oficial i apreciable consoci de La Bisbal Sr. En Josep Barceló per haver organitzat una classe de Gramàtica Catalana en la Joventut Nacionalista de dita població i al «Centre Popular Catalanista» de Sant Andreu per l'exclatant èxit del Concurs de Lectura i Escripura Catalanes que acaba de celebrar.

Finalment la presidència proposa que la Protectora cooperi a la consolidació dels Estudis Normals de la Mancomunitat gestionant de Corporacions oficials i associacions particulars el contribuir a la formació d'un cert nombre de beques pera auxiliar als Mestres oficials que vulguen perfeccionar-se en els mateixos i comptin amb escassos medis per a fer-ho. Així s'acorda en principi, facultant a la presidència per a resoldre la millor forma de organitzar tan profitosa cooperació.

S'han rebut els llibres següents: havent-se correspost amb agraïment a sos remitents: «El Problema de les Carns», i «Arxius de l'Escola Superior d'Agricultura», enviats per la dita escola; «Els Madrigals i la Missa de Difunts» d'En Brudieu, enviat per l'Institut d'Estudis Catalans l'«Enseignement de la langue catalane», enviat per En Lluís Pastres, de Perpinyà, destinat a facilitar el coneixement dels idiomes català i francès en el Migdia de França, el darrer nombre dels Anals de l'Institut d'Orientació professional, i els números, 8 i 9 de la Crònica Oficial de la Mancomunitat.

UNA OFERTA

La cooperació dels catalans d'Amèrica a l'Obra de la Protectora és una deu inesgotable. A la llista ja llarga dels donatius rebuts per diversos conceptes, avui hem d'afegir una oferta que ens fa el meritíssim Dr. N'Antoni de P. Aleu qui — com ja és abastament públic — no és la primera vegada que dóna semblants proves de generositat i d'afecte a la nostra Obra. Perquè els nostres llegidors se'n puguin fer càrrec publiquem a continuació la lletra on és fet l'ofertament.

Buenos Aires, a 31 d'octubre de 1921.

Sr. En Manuel Folguera i Duran

President de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

Barcelona.

Dilecte compatrici: Fa avui un any que aqueixa honorable i patriòtica Associació m'omplí d'honor fent-me objecte d'una manifestació popular de la qual jo no era mereixedor ni en tot ni en part. Aquell acte cisellà en mon cor un profund reconeixement vers aquesta Associació la finalitat intensament patriòtica de la qual desperta'ls meus fervors i dóna substància als meus anhels.

L'ensenyament en català a les noves generacions és un pas molt important cap a la reconquesta de la personalitat de la terra nostra i els fruits d'aquell treball ja es troben en la multitud que parla, llegeix i escriu el català. Crec, però, que aquest ensenyament de la llengua catalana no és prou per a assolir la plenitud de la fesomia peculiar de nostré caràcter.

Abans d'ara, amb motiu d'ofrenar un premi per la publicació d'una Geografia de Catalunya, vàreig exposar algunes observacions sobre aquest tòpic que en la meua darrera estada m'he pogut convèncer que no havien sigut improcedents.

En aquest meu viatge he pogut cerciorar-me que el nervi propi de nostra raça no és prou conegut per les noves joventuts, que si coneixen la Història de la nostra terra no ha infiltrat en son cor les gestes valeroses dels homes que per son valer i per son saber han fet la nostra nació la reconstitució de la qual és constant motiu de nostres dalers.

Propagar per mode sintètic els actes d'aquells pròcers que ara i abans han donat relleu a nostre nació fóra, sens dubte, un poderós auxiliar per l'ensenyament de l'Història de la Pàtria.

Aquesta és la narració dels orígens de la nació catalana i dels fets que han arrodonit la seva personalitat, mes jo crec que la majoria dels que la llegeixen, sobretot en persones de poca edat, no senten en sos cors la vibració dels entusiasmes patris com quan llegeixen les gestes dels homes que han sobresortit en la conquesta i alliberació de nostra terra.

En les pàgines de l'Història no s'hi troben molts detalls de la vida de nostres patricis, per més que d'aquells resulti el relleu de la respectiva personalitat.

Jo crec que un llibre que contingui monografies, siluetes d'aqueixos homes, referències concises de fets d'armes o d'avanços en la cultura dels pobles, despertaria en els nois un moviment de identificació i d'entusiasmes patriòtics que ja mai més s'esborraria del seu cor i de la seva pensa i opino que així es faran bons ciutadans i excel·lents patriotes i per tal de conseguir-ho he determinat commemorar l'aniversari del Homenatge que em varen retre en el Parc, oferint a la Associació Protectora de sa digna Presidència un premi de cinc centes pessetes per l'autor de cinquanta monografies siluetes o narracions d'homes i gestes de pau o de guerra que hagin honorat nostra Pàtria. Si el propòsit és acceptable, com no dubto, per aqueixa honorable Comissió, posaré a la disposició llur les 500 pessetes per el premi i un miler més per l'estampament de l'obra que deuria ésser regalada als infants estudiosos.

Mentre espera la seva resposta el saluda atentament son amic i s. s.

ANTONI DE P. ALEU

CONSTITUCIÓ D'UNA COMISSIÓ DELEGADA A PALMARITO DE CAUTO (CUBA)

L'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana ha rebut de la Comissió Delegada que s'acaba de constituir a Palmarito de Cauto (Cuba) la còpia de l'acta de la seva primera sessió, la qual tenim la satisfacció de fer pública, per l'alt exemple que dóna a tots els catalans de la nostra terra i als que estan escampats per tot el món, al voler cooperar a la patriòtica

obra que realitza la Protectora. En la dita primera sessió es féu una subscripció que pujà a 25 dollars, la qual quantitat han enviat a les oficines centrals de l'Associació.

«En el poble de Palmarito de Cauto, pertanyent a la municipalitat de Palma Soriano, el dia 10 d'agost de l'any 1921, responent al convit que els feren En Joaquim Olivella i Soler i En Joan Deàs i Tuimil es reuniren en l'establiment «La Dàlia» dels senyors Olivella, Sabat i C.^a del mentat poble els catalans quals noms segueixen: Antoni Ventura Canal, Bonaventura Curtiada i Ferrer, Cristòfol Rimbau Artigues, Jaume Olivella Gumà, Josep Pla Novellas, Joan Baliu Canyellas, Na Consol Vázquez de Olivella, Josep Feliu de Deàs i Amèrica Gorina i Pla juntament amb els mentats convocants i En Salvador Carbonell i Puig, de Santiago de Cuba, el qual, un cop reunits, féu us de la paraula per a explicar l'objecte de la reunió que no era altre que el tractar de constituir en aquest una Delegació de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana qual entitat capdalt resideix a Barcelona.

»Ja en l'ús de la paraula féu resaltar la patriòtica tasca que realitza la mentada entitat explicant com amb la celebració de concursos per tots els indrets de la Pàtria, amb la publicació de llibres de text i amb la protecció a les escoles que fan ensenyança en català i a la catalana venia formant els futurs ciutadans que han de portar a la nostra Catalunya la seva completa lliberació.

»Digué també que era un deure de tot català el laborar amb tot son esforç per la reïvindicació de la Pàtria aimada i que una de les formes més pròpies per a fer-ho era col·laborar a la magna obra que porta a cap la patriòtica Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana. Sembla, afegí, que ja van donant-se compte de son patriòtic deure els catalans que romanen allunyats de la terra anyorada perquè arreu d'Amèrica van creixent dia per dia les Delegacions que venen a engrandir la contribució a la formosa labor de la Protectora, i aquí mateix en aquesta República a més de les que ja hi ha constituïdes a Santiago de Cuba, Guantànamo, Havana, Bayamo, Palma Soriano, Nuevitas i últimament a Camagüey, estant fent-se els treballs per a constituir-ne a La Maya, Victòria de Las Tunas i altres llocs, i nosaltres els catalans tots que romanem en aquesta terra hem de treballar amb tot l'esforç possible perquè ben aviat en tots els llocs on catalans hi hagin quedin constituïdes delegacions que facin ben efectiva la contribu-

ció de tots al sosteniment de la benemèrita i patriòtica entitat que tant bé fa al ressorgiment de Catalunya.

»En Joan Deàs, que ha exercit de mestre a Catalunya, fa ús de la paraula per a fer resaltar les deficiències de l'ensenyança oficial explicant de manera brillant com ella no és pas la que es necessita per a forjar els ciutadans d'un poble que com Catalunya figura en la davantera dels més civilitzats. El nostre poble, digué, necessita una cultura ben sòlida digna de la fortitud de nostra rassa i aquesta únicament li podem donar nosaltres mateixos; i perquè això sigui un fet hem de procurar que no quedi cap indret de Catalunya on no s'hi aixequi una Escola Catalana enfront de les raquítiques escoles del Govern central. Si ens donem exacte compte del nostre deure com a catalans lluitarem amb tot el nostre esforç per a ajudar a l'Associació Protectora de l'Escola Catalana que a poc a poc va realitzant la magna obra que cal a Catalunya perquè ben prompte els nois i noies catalans tinguin veritables temples d'ensenyança i cultura on educar-se a la catalana.

»Tinc la seguretat que tots vosaltres, que heu respost amatents al nostre convit, no dubtareu a inscriure's a les files de la patriòtica entitat i que treballareu amb tot vostre esforç perquè elles siguin engrandides amb tots els catalans que romanin per aquesta rodalia. En Joan Olivella s'aixeca a parlar per a lloar la tasca formosa de l'A. P. de l'E. C. entenent que és deure de tot català el contribuir a ella, encara més si, com ell, s'és pare. Manifesta que si visqués a Catalunya els seus fills serien educats en la escola catalana però que ja que l'atzar fa que tingui de romandre allunyat d'ella vol que sos tendres fillets, que avui per avui no poden rebre aquelles ensenyances, ajudin amb son petit òbol que altres en puguin disfrutar i per tant demana als reunits que en donar per constituïda aquesta Delegació se'l permeti inscriure com a socis de la mateixa als seus fills Joan, de set anys, i Manuel, de tres anys. Acaba demanant a tots els assistents que laborin amb entusiasme perquè sigui lo més nombrosa possible la Delegació de Palmarito de Cauto.

»En Cristòfol Riambau fa ús de la paraula i després d'expressar-se en termes entusiàstics per a la realització del propòsit plantejat diu que ell en aquests moments no té el consol de tenir sa esposa i fills al seu costat; prega que encara que ells resideixin a Vilafranca del Penedès, se li permeti inscriure'ls en aquesta Delegació com a socis de la mateixa puix entén que tots els catalans que resideixen a Amèrica a l'inscriure's com a tals socis en

la Delegació de sa residència deurien inscriure també els seus familiars que resideixin a Catalunya.

»En Carbonell i Puig fa ús de la paraula per a felicitar a N'Olivella i En Rimbau per sos formosos gestos que deurien servir d'exemple a tots els que es trobin en idèntiques condicions, fent extensiva la mateixa a les esposes dels companys Olivella, Deàs i Plà per haver fet acte de presència i demanat sa inscripció com a socis d'aquesta Delegació.

»Els concurrents a l'acte fan seves les paraules dites i són rebudes amb ple entusiasme les esmentades peticions.

»En Antoni Ventura i En Bonaventura Curtiada expressen amb breus paraules la seva adhesió fent constar que laboraran amb tot l'entusiasme perquè siga lo més nombrosa la Delegació d'aquest poble.

»En Cristòfol Rimbau demana que havent-hi el nombre suficient per a donar la Delegació per constituïda s'elegeixi la Directiva que ha de regir-la la qual podria ésser constituïda en la següent forma que presenta: President, En Joan Olivella i Soler; Tresorer, En Joan Deàs i Tuimil; Secretari, Antoni Ventura i Canal, i Vocals, En Josep Plà Novellas i Joan Baliu i Canyelles.

»L'esmentada Directiva mereix l'aprovació de tots els assistents que ja donen des de aquest moment per presa posseïó de sos càrrecs.

»S'acorda que es comenci a cobrar la quota el mes actual i que s'envii còpia d'aquesta acta a l'A. P. de l'E. C. demanant-li que vullga admetre la constitució d'aquesta Delegació.

»S'acorda també enviar còpia a diferents periòdics de Catalunya i a «La Nova Catalunya» de l'Havana i «Nació Catalana» de Santiago de Cuba perquè serveixi d'estímul als catalans que resideixin en altres poblacions d'Amèrica.

»Amb visques a Catalunya i a la Protectora acaba aquesta reunió en mig del major entusiasme».

COMISSIÓ DELEGADA DE VILAVERTE

ACTA DE CONSTITUCIÓ

A dos quarts de nou del vespre del dia 14 de novembre i convocats per el soci En Joaquim Rossell, per encàrrec de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, es reuniren els socis de la mateixa en aqueixa loca-

litat, al local del Centre Moral Instructiu per elegir la Comissió Delegada.

En Joaquim Rossell obrí la sessió, fent a continuació una breu exposició dels ideals de la Protectora i de la necessitat que tenim els catalans d'agrupar-nos al voltant d'ella, per així poder-los portar més promptament a la pràctica.

Després d'una breu conversa, ben afalagadora, quedà constituïda la Comissió Delegada en la forma següent: President, Mn. Josep M.ª Panadés, Rector; Secretari, En Magí Abelló; Tresorer, En Joaquim Rossell.

Vilavert, 14 de novembre de 1921.

El President,
Josep M.ª Panadés, Prev.

El Secretari,
Magí Abelló

COMISSIÓ DELEGADA DE BERGA

ACTA DE CONSTITUCIÓ

En la ciutat de Berga a vint-i-cinc de novembre de mil noucents vint-i-un. Congregats a la Secretaria de l'estatge social de la Joventut Nacionalista de Berga, els senyors En Joaquim Serra Huch, Ramon Vilalta Ribera, Pere Puig Pons, Joan Cunill Badia, Josep Barup Campà, Elias Sala Lladó, Josep Felipó Casals i Miquel Prat Perarnau com a membres que componen la Comissió Delegada de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana i tenint en compte que ha trascorregut ja l'hora assenyalada per a la reunió, el senyor En Pere Puig Pons com a membre organitzador d'aquesta Comissió Delegada dona per començar l'acte.

Seguidament es parla entre els reunits de la conveniència i més encara necessitat que hi ha que s'organitzi a Berga aquesta Comissió Delegada el fi de la qual no ha d'ésser altre que el de vetllar per l'engrandiment de la nostra llengua tant com per sa puresa. Aquesta Comissió Delegada tindrà gran cura de tot ço que es digui avenç i progrés per nostra llengua fent que es respecti en tots els actes públics i que s'implanti com oficial una classe de Gramàtica Catalana en les escoles oficials i privades, procurant que l'educació a llurs fills sigui donada precisament en nostra llengua tenint en compte aquella Oda d'En Aribau que diu: «Si parlo en mon esprit, en català li parl que altre llengua no sent».

Correrà a càrrec d'aquesta Comissió l'implantació o execució de cursos de Gramàtica Catalana, Història de Catalunya, Concursos de lectura

i escriptura catalana etc. que podran anar a càrrec de persones de la localitat o de Barcelona segons cregui convenient la Junta que es nomenarà.

En Pere Puig Pons dóna compte als congregats del nombre de socis que actualment compta la Protectora de l'Ensenyança Catalana en nostra ciutat i que són: Francisco de Martin Llovet, Domènec Soler Obach, Joan Sensada Corominas, Joaquim Serra Huch, Elias Sala Lladó, Pere Puig Pons, Joan Cunill Badia, Josep Braup Campà, Ramon Vilalta Ribera, Josep Felipó Casals i Miquel Prat Perarnau, entre els quals s'ha de procedir al nomenament de Junta els càrrecs de la qual s'acorda per unanimitat que siguin tres: President, Tresorer i Secretari. Per unanimitat s'acorda distribuir els càrrecs entre els següents senyors: President, don Joaquim Serra Huch; Tresorer, don Josep Felipó i Casals, i Secretari, don Miquel Prat Perarnau, els quals accepten llur càrrec esperançats en l'èxit assolidor.

Acabats els assumptes a tractar objecte de la convocatòria el senyor En Joaquim Serra i Huch, President d'aqueixa Comissió Delegada, dóna per acabat l'acte del qual s'estendrà la present acta que firmen els senyors que componen la Junta, Joaquim Serra, Josep Felipó, Miquel Prat.

Berga a tres de desembre de mil noucents vint-i-un.

El President,
Joaquim Serra

El Secretari,
Miquel Prat

NOVES

CONFERÈNCIA.—El Professor Lawrence A. Wilkins, Director de la ensenyança de llengües modernes en les High Schools de New York, donarà en els Estudis Normals de la Mancomunitat tres conferències sobre ensenyament de les llengües modernes com segueix: 1.ª Fins que té l'estudi de les llengües modernes i programes adoptats als Estats Units. 2.ª Mètodes empleats en l'ensenyament de la pronunciació, la lectura, la gramàtica i la pràctica oral. 3.ª Mètodes empleats en l'ensenyament de la composició, la correspondència, la traducció, el dictat i l'estudi fet privadament. El mètode en general.—Les conferències es donaran a la Universitat Industrial els dies 19, 20 i 21 de desembre, a les set del vespre. Són especialment convidats els professors, mestres i estudiants mitjançant la presentació d'una targeta d'inscripció que serà remesa als que la sol·licitin. Les dites conferències es donaran en llengua castellana.

INDEX

CRÓNICA DE LA PROTECTORA

	Pàg.
Acords de la sessió del dia 9 de desembre (any anterior).	5
» » » » » 24 de » (» » » » »)	5
» » » » » 7 de gener	14
Acords del Consell general del dia 9 de gener	16
» de la sessió del 20 de gener.	18
» » » » » 10 de febrer.	30
» » » » » 5 de març	47
» » » » » 12 d'abril	62
» » » » » 11 de maig	77
» » » » » 14 de juny	97
» » » » » 14 de juliol	103
» » » » » 27 de juliol	107
» » » » » 15 de setembre	110
» » » » » 18 d'octubre	125
» » » » » 27 d'octubre	127
Consell general extraordinari del dia 1 de novembre.	140
Acords de la sessió del dia 21 de novembre	140
Als catalans residents en terres americanes	51
VII Concurs nacional d'Història de Catalunya	86
Concurs «Premis Pi i Sunyer»	118
Concurs pels «Premis Pi i Sunyer»	132
Concurs de Lectura i Escriptura catalanes a Vilafranca	26
Concurs de Lectura i Escriptura catalanes i d'Història de Catalunya a Mataró	67

Concurs d'Ensenyança Catalana a les Borges Blanques i sa Comarca.	69
Conferència de la Protectora a Malgrat.	61
Comissió Delegada de Nuevitas (Cuba).	90
» » » Palmarito de Cauto (Cuba)	147
» » » Berga	151
Homenatge als catalans d'Amèrica	128 i 131
Les Colònies de la Protectora	116
Les Escoles Catalanes	4, 13 i 19
Memòria del Secretari de la Protectora a l'acte del solemne repartiment de premis del VIII Concurs d'Història de Catalunya	82
Una Comunicació	114
Una oferta.	146

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Bases per a la concessió de premis i beques d'estudi als alumnes de les Escoles Complementàries d'oficis	21
Biblioteques escolars	56
Càtedra de dret marítim	55
Curs Normals d'Ensenyament tècnic a Mestresses	23
Grup Escolar «Pere Vila»	55
Institut d'Orientació professional	34

MANCOMUNITAT DE CATALUNYA

Concurs d'Herbaris i Mètodes Escolars per l'estudi de les plantes i de la seva vida	9
Anunci de Matricula	10
Segon Concurs d'Herbaris	

M. T. P.

Idees Pedagògiques de Mn. Baldiri Rexach	1, 45 i 121

P. R.

Bibliografia	74, 93 i 133
Un Apostolat	139

RIERA, ANTONI

Les nostres tasques	4

INDEX

155

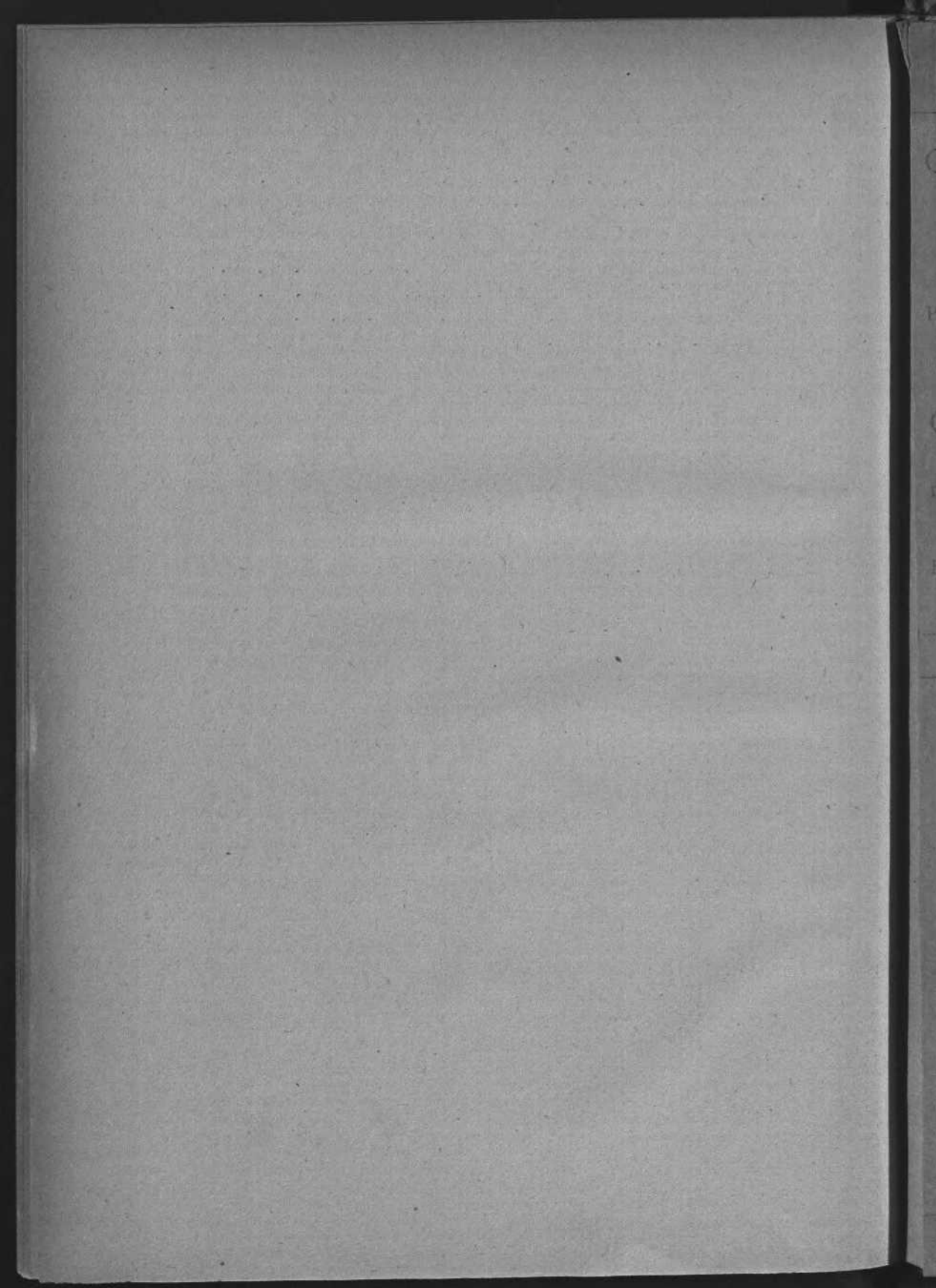
Revista de Revistes	11
Universitat catalana	38

BIBLIOGRAFIA

L'Història Universal, de Ferran Soldevila	74
La Paraula, de P. Barnils	94
La Paraula, per Ivon L'Escop	133
Noves.	28, 44, 60, 75, 95, 118, 135 i 152

R. 7593

CENTRE CATALÀ de l'Havana

DELEGACIÓ A BARCELONA
Plaça St. Josep Oriol, 10, entresol, 1.^a
De 10 a 12

Catalans:

Abans d'embarcar cap a l'Havana, passeu per aquesta Delegació.

Es trameten passaports de 1.ª, 2.ª i
3.ª classes amb tota rapidesa

Fabricants, comerciants
i particulars

En Joan B. Llonch

resident fa vinticin anys a Buenos Aires,
(República Argentina), vinculat comercial social i artísticament, solvent, amb bones i moltes referències, desitja obtenir
REPRESENTACIONS, COMISSIONS
i tota mena d'encàrrecs que se li facin.

Caseta de Correu, núm. 1567
BUENOS-AIRES
(República Argentina)

PUBLICACIONS DE L'ASSOCIACIÓ PROTECTORA DE L'ENSENYANÇA CATALANA

Manuel Milà i Fontanals

NOTES BIOGRÀFIQUES I CRÍTQUES

PER ANTONI RUBÍ I LLUCH

Preu: 1'50 ptes.

Gramàtica Catalana

PER POMPEU FABRA

Curs Mitjà

Preu: 2 ptes.

Cartipàs Català

Preu: 15 cèntims. Sèrie completa de
5 cartipassos: 75 cèntims.

Aritmètica i Geometria

PER JOSEP GALÍ I FABRA

Preu: 2'25 Ptes.

Qüestionari sobre Història de Catalunya

Preu: 0'75 ptes.

De venda a les principals llibreries i a les oficines
de l'Associació; Canuda, 14, principal

NO OBLIDI AQUESTA ADRESSA:

LLIBRERIA NACIONAL CATALANA

DELS

SALVAT-PAPASSEIT

GRANVIA, 613

TEL. 4902 A

INFANTS I FLORS

VOLUM DE
POESIES PER ALS INFANTS

Es ven a benefici de L'Associació
Protectora de l'Ensenyança Catalana

Principals llibreries i al domicili
de l'Associació: Canuda, 14, principal.

Preu: DOS RALS

ESTEVA Y CIA

**FABRICA
DE
MARCS
I
MOTILURES**

**PASSEIG
DE
GRACIA
18
BARCELONA**

ESTEVE RIERA
Confiter i Pastisser

Pa de lloc

RAMBLA D CANALETES 9:11

TELÈFON. A 2766

BARCELONA

**M A S I
R O C A**

**CAMISERIA : CORBATERIA
:: GÈNERES DE PUNT ::**

Per a la mida, especialitat

PREU FIXE

24-26, Portaferrissa, 24-26

Telèfon 1574 - A

BARCELONA